

Maksymilian Kreutzinger (1904—1969) W dziesiątą rocznicę śmierci

Максимилиан Кройтцингер (1904—1969). В десятую годовщину со дня смерти

Maksymilian Kreutzinger (1904—1969). On the tenth anniversary
of decease

W 1979 r. mija 10 lat od śmierci prof. dr. Maksymiliana Kreutzingera — zasłużonego leśnika, wieloletniego dyrektora Instytutu Badawczego Leśnictwa.

Urodził się 3 XII 1904 r. w Kiełczewie (Poznańskie), w rodzinie nauczycielskiej. Świadectwo dojrzałości uzyskał w 1923 r. w gimnazjum państwowym w Kościanie. W latach 1923—1929 studiował leśnictwo na Wydziale Rolniczo-Leśnym Uniwersytetu Poznańskiego. Po wykonaniu — pod kierunkiem znanego botanika prof. dr. Konstantego Steckiego — pracy dyplomowej pt. „Studia nad nieznaną dotychczas formą lawinową

świerka pospolitego w Tatrach” uzyskał dyplom inż. leśnika. Praca ta została później opublikowana, wspólnie z K. Steckim (14).

W latach 1929—1930 odbył służbę wojskową w Szkole Podchorążych Rezerwy Artylerii we Włodzimierzu Wołyńskim.

W latach 1930—1939 M. Kreutzinger pracował w Wydziale Urządzenia Lasu Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu, przechodząc kolejne stopnie służbowe od praktykanta leśnego do kierownika drużyny urządzania lasu (1936—1939). W 1934 r. zdał egzamin dla urzędników alp I kategorii.

We wrześniu 1939 r. został zmobilizowany i w stopniu porucznika dowodził baterią ciężkiej artylerii w rejonie Mławy, Modlina i Warszawy. W Warszawie przez cały czas oblężenia brał udział w obronie miasta. W końcu września został odznaczony Krzyżem Walecznych.

Po kapitulacji Warszawy, od października 1939 r. do kwietnia 1945 r. przebywał w niewoli niemieckiej, w oflagach IV A (Hohenstein), II B (Arnswalde), II D (Gross-Born) i XI A (Sandbostel). Szczególnie dłuższe

pobyty w obozach Arnswalde (Choszczno, woj. gorzowskie) i Gross-Born (Kłomino) na Pojezierzu Pomorskim (okolice Szczecinka), gdzie znajdowały się duże grupy leśników, zaznaczyły się ożywioną działalnością M. Kreutzingera.

Tu trzeba wspomnieć, że w obozach jenieckich, a zwłaszcza w obozach oficerskich (oflagach), rozwijane były dwa nurty działalności przeciwstawiającej się narzuconej sytuacji. Dwa nurty o działalności antyhitlerowskiej: jawny i tajny. Jawny nurt obejmował m. in. działalność kulturalną (teatr, muzyka, odczyty, pogadanki, gazetki itp.), oświatową (szkolnictwo średnie i wyższe, doszkalaćanie zawodowe, nauka języków) i sportową. Był to więc właściwie ruch oporu, wykorzystujący środki oficjalnie dozwolone przez Niemców, dla zachowania sił fizycznych i wartości umysłowych jeńców. Działalność tę prowadzili w większości oficerowie rezerwy, przedstawiciele różnych zawodów. Nurt ściśle tajny, kierowany w zasadzie przez oficerów zawodowych, ale z udziałem innych osób, obejmował m. in. organizację ucieczek, nasłuch radiowy, przekazywanie wiadomości do kraju, kontakt z ruchem oporu na zewnątrz i organizowanie tego ruchu wewnątrz obozu.

W obozach Arnswalde i Gross-Born rozwijała się bardzo ożywiona działalność oświatowa i kulturalna, istniał m. in. Teatr Symbolów (2, 3, 8, 9).

M. Kreutzinger działał szczególnie aktywnie w jawnym nurcie działalności. Jego energia, głęboka wiedza i doskonała znajomość języków obcych (biegle: niemiecki, angielski i francuski) sprawiły, że stał się jednym z przywódców i organizatorów różnych form działalności. Już w 1940 r. w Arnswalde brał udział w redagowaniu „Codziennego Biuletynu Informacyjnego” (CBI) — nielegalnej „czytanej gazetki” (8), o czym świadczy unikalne, pamiątkowe zdjęcie z 1940 r. Był również pierwszym przewodniczącym Koła Leśników (skupiającego ok. 50 osób), prowadził wykłady z zakresu leśnictwa, wygłaszał referaty. Napisał w obozie (Gross-Born) skrypt pt. „Podstawowe zasady gospodarki leśnej” (3,57).

Konspiracyjne organizacje wojskowe w obozach polskich jeńców wojennych na terenie Niemiec były powiązane z podziemnym ruchem oporu w kraju i polskimi siłami zbrojnymi w Wielkiej Brytanii. W Komendzie Głównej AK był specjalny wydział współpracy z obozami jeńców i ośrodkami deportowanych do Niemiec, pod nazwą „Iko” (2, 3, 9). Pierwsze komórki ruchu oporu na Pomorzu Zachodnim powstały w obozach jenieckich w 1940 r. W późniejszym czasie były one powiązane z działającą na tym terenie organizacją „Odra”. Zadaniem ruchu oporu na Pomorzu Zachodnim było przygotowanie bazy dla ewentualnego desantu sprzymierzonych oraz dywersja na tyłach wroga podczas zbliżania się frontu od

wschodu. Dowództwo ruchu oporu na cały okręg mieściło się w obozie II-D w Gross-Born; na wiosnę 1942 r. dowódcą okręgu mianowany został polski dowódca obozu w Gross-Born płk dypl. Witold Dzierżykraj-Morawski. W skład sztabu wchodził m. in. mjr Konrad Rogaczewski, który zwerbował do współpracy por. M. Kreutzingera. Jego zadaniem było — w nawiązaniu do zajęć w Kole Leśników — odrysowanie (w ciągu nocy) dostarczonych Mu map wojskowych tych terenów i przechowywanie odrysów map. W dostarczaniu map współpracował podoficer z niemieckiej obsługi obozu Ernest Heim, Mazur z Prus Wschodnich, leśniczy z zawodu, który czuł się Polakiem, choć po polsku mówił słabo. W lecie 1944 r. wskutek zdrady uległy dekonspiracji niektóre komórki ruchu oporu poza obozem. Nastąpiły liczne aresztowania, które doprowadziły Niemców na ślad organizacji w obozie. Został aresztowany płk Morawski (7 IX) i inne osoby (m. in. Heim), a 15 IX 1944 r. M. Kreutzinger i 2 inne osoby (9). Pozbawiono ich praw jenieckich i wywieziono do więzienia gestapo w Pile, a po paru tygodniach do Szczecina. Przez cały czas trwało śledztwo połączone z biciem i maltretowaniem. Wskutek tego, że udało się uzgodnić zeznania z E. Helmem, śledztwo utknęło na martwym punkcie. M. Kreutzinger przez cały czas utrzymywał, że mapy sporządził z pamięci do celów szkoleniowych w Kole Leśników. W początku listopada śledztwo zostało ukończone; wobec por. Kreutzingera i aresztowanego z nim por. S. Żywirskiego zastosowano „łaskę zamiast prawa”, dzięki czemu zostali „przywrócenii do godności jeńców” i odesłani do obozu (8, 9). W tym samym czasie w obozie w Mauthausen został zastrzelony płk W. Morawski. Zginął również prawdopodobnie E. Heim.

W styczniu 1945 r. obóz w Gross-Born był ewakuowany na zachód do Sandbostel k. Bremy; znalazł się tam również M. Kreutzinger. Po zwolnieniu obozu w kwietniu 1945 r. przez wojska brytyjskie M. Kreutzinger pełnił funkcję kwatermistrza polskiego szpitala wojskowego w Bomlitz. W 1946 r. został przydzielony do kwatermistrzostwa w I Dywizji Pancerniej, gdzie pracował do kwietnia 1947 r. Po oczekiwaniu na repatriację, w czerwcu 1947 r. powrócił do kraju.

Powojenny okres działalności M. Kreutzingera zapoczątkowała praca na stanowisku inspektora w Departamencie Zagospodarowania Lasów Ministerstwa Leśnictwa (1947—1948). W 1948 r. podjął prace w Instytucie Badawczym Leśnictwa, w którym objął stanowisko kierownika Zakładu Urządzania Lasu. W kwietniu 1949 r. powierzono Mu stanowisko dyrektora Instytutu, które zajmował do 1962 r. Od 1952 r. prowadził również wykłady z urządzania lasu na Wydziale Leśnym WSR w Poznaniu. W 1954 r. otrzymał na tym Wydziale tytuł docenta, a w 1961 r. — stopień naukowy doktora nauk rolno-leśnych na podstawie pracy pt. „Wpływ

integracji gospodarczej na rozmieszczenie i klasyfikację lasów Polski”; promotorem był prof. Tadeusz M o l e n d a. W 1962 r. został urlopowany ze stanowiska dyrektora Instytutu i objął funkcję pełnomocnika i organizatora — z ramienia FAO przy ONZ — leśnego instytutu dydaktyczno-badawczego w Peshawar w Pakistanie. Wskutek ciężkiej choroby po kilku tygodniach musiał powrócić do kraju. W 1963 r. podjął ponownie pracę w Instytucie jako samodzielny pracownik nauki w Zakładzie Gospodarki Wodnej. W 1964 r. otrzymał tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego, a od 1 marca 1969 r. powierzono Mu pełnienie obowiązków kierownika Zakładu Gospodarki Wodnej. W wyniku nasilającej się przez wiele lat choroby zmarł w Warszawie 15 sierpnia 1969 r.

Działalność M. Kreutzingera była bardzo wielokierunkowa. Działał w organach resortu leśnictwa, w polskim ruchu naukowym i społeczno-zawodowym, w międzynarodowych organizacjach leśnictwa i w ruchu ochrony przyrody.

Kierownictwo resortu leśnictwa doceniało wiedzę i doświadczenie M. Kreutzingera i korzystało z Jego pomocy, zwłaszcza przy poważniejszych opracowaniach, dotyczących generalnych perspektywicznych założeń polityki leśnej. Był członkiem Kolegium Ministerstwa LiPD i Rady Naukowo-Technicznej przy Ministrze LiPD, a także delegatem Ministra do spraw ochrony przyrody. Działał również w Centralnej Komisji Zarządzania Kraju przy OKFJN i w Komisji Leśnej przy KC PZPR.

Czynny udział w polskim ruchu naukowym wyraził się m. in. tym, że już w 1951 r. był autorem podstawowego referatu leśnego na I Kongresie Nauki Polskiej, a następnie parokrotnie autorem prognoz rozwoju nauk leśnych w Polsce. Był też członkiem prezydium Komitetu Nauk Leśnych PAN i zastępcą przewodniczącego (1952—1962), członkiem Rady Naukowej IBL i innych placówek naukowych, a także członkiem wielu towarzystw techniczno-naukowych, w tym członkiem Rady Głównej NOT, współzałożycielem SITLiD i członkiem Zarządu Głównego PTL.

Na szczególne podkreślenie zasługuje działalność w organizacjach światowego leśnictwa: w Międzynarodowej Unii Leśnych Organizacji Badawczych (IUFRO), w RWPG, FAO, Europejskiej Komisji Leśnictwa. Wielokrotnie reprezentował polskie leśnictwo i naukę leśną na międzynarodowych kongresach i zjazdach. Od 1948 r. był z wyboru członkiem Stałego Komitetu (prezydium) IUFRO, a w 1967 r. na plenarnym posiedzeniu w Monachium wybrany został honorowym członkiem tego Komitetu. Od 1962 r. był członkiem-korespondentem Towarzystwa Leśnego Finlandii (13).

Znaczący był również udział M. Kreutzingera w polskim ruchu ochrony przyrody. Prawie 20 lat (od 1950 r. do końca życia) był członkiem Państwowej Rady Ochrony Przyrody, a od 1951 r. przez kilka kadencji

— zastępcą przewodniczącego PROP i Delegatem Ministra Leśnictwa w Prezydium Rady. W latach 1956—1958 pełnił również obowiązki prezesa ZG Ligi Ochrony Przyrody.

Przez 13 lat M. Kreutzinger był dyrektorem Instytutu Badawczego Leśnictwa. Był to z pewnością nie tylko najdłuższy, ale i najważniejszy etap w Jego pracy zawodowej. W wyniku zdolności koncepcyjnych i organizacyjnych oraz twórczego wysiłku M. Kreutzingera Instytut rozwinął działalność badawczą. Wybudowano własny gmach w Warszawie oraz utworzono wiele nowych placówek terenowych. Rozszerzono kontakty i współpracę z podobnymi placówkami naukowymi w kraju i za granicą, zapoczątkowano na szerszą skalę staże zagraniczne młodych pracowników nauki. Umocniła się rola Instytutu jako znaczącej placówki naukowej.

Prof. M. Kreutzinger jest autorem lub współautorem około 40 prac publikowanych i wielu innych opracowań, głównie na temat urządzania lasu, roli lasów w gospodarce narodowej i właściwego gospodarowania zasobami przyrody na odcinku leśnictwa. To ostatnie zagadnienie omawiane jest w Jego rozprawie doktorskiej (56), w której wskazywał na nowe możliwości regulacji użytkowania przez klasyfikację lasów, a także na znaczne zwiększenie roli lasów w gospodarce narodowej, dzięki rosnącemu znaczeniu funkcji pośredniogospodarczych i pozagospodarczych. Dalsza część pracy jest poświęcona próbom rejonizacji ekonomicznych i przyrodniczych warunków produkcji leśnej oraz zróżnicowania celów produkcji leśnej, z uwzględnieniem przestrzennego rozmieszczenia kompleksów leśnych, na które nałożone są te zróżnicowane zadania. Praca ta jest więc podsumowaniem wcześniej wygłaszanych i publikowanych poglądów Autora na temat potrzeby kompleksowego spojrzenia na rolę lasów i gospodarki leśnej.

Prace publikowane nie oddają w pełni wkładu M. Kreutzingera do nauki i praktyki leśnej. Wielką wagę mają również referaty i sprawozdania, opinie, krytyki i recenzje, a także udział i twórczy wkład w konferencjach i naradach. Uczestniczył również w opracowaniu projektów instrukcji urządzania i zagospodarowania lasu, a także w komitetach redakcyjnych czasopism leśnych: „Lasu Polskiego” (redaktor naczelny w latach 1949—1952), „Sylwana” (1953—1954), „Folia Forestalia Polonica” i „Postępów Techniki w Leśnictwie”.

M. Kreutzinger był erudyta, nie tylko w dziedzinie leśnictwa. Przede wszystkim jednak był wybitnym specjalistą w zakresie urządzania lasu oraz kompleksowego ujmowania przyrodniczej i gospodarczej roli lasów (szczególnie w odniesieniu do gospodarki wodnej). Równie istotna była znajomość zagadnień naukowo-organizacyjnych, wyrażona m. in. wszechstronnym rozwojem Instytutu. Godna podkreślenia jest także Jego po-

stawa i działalność w latach wojny, kiedy jako wybitny organizator pracy społeczno-zawodowej w obozach jenieckich, dał dowód wielkiego patriotyzmu.

Oprócz wspomnianego już Krzyża Walecznych wyróżniony był za zasługi zawodowe m. in. Złotym Krzyżem Zasługi (1955 r.), Krzyżem Kawalerskim (w 1959 r.) i Komandorskim Orderem Odrodzenia Polski (w 1965 r. oraz różnymi medalami i odznakami.

Bohdan Szymański

LITERATURA

1. Dzieje akademickich studiów rolniczych i leśnych w Wielkopolsce 1919—1969. Poznań: WSR 1970.
2. Gasztold T.: Polacy na robotach przymusowych w rolnictwie Pomorza Zachodniego 1939—1945. Gdańsk: Wydawn. Morskie 1971.
3. Gasztold T.: Życie kulturalne w obozach polskich jeńców wojennych na Pomorzu Zachodnim w latach 1939—1945. Koszalin: Koszaliński Ośrodek Naukowo-Badawczy 1977.
4. Kronika Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu 1951/1952 do 1958/1959. Poznań 1960.
5. Leśnictwo polskie w okresie drugiej wojny światowej. Warszawa: PWRiL 1967. Pol. Tow. Leśne.
6. Prof. nadzwycz. dr inż. Maksymilian Kreutzinger. (Biogr.). „Las Polski” R. 39: 1965 nr 15/16 s. 8.
7. (S. M.): Prof. dr inż. Maksymilian Kreutzinger. „Las Polski” R. 43: 1969 nr 19 s. 2; „Przyroda Polska” R. 13: 1969 nr 11/12 s. 22.
8. Sadowicz M.: Oflag. Wyd. 2 Warszawa: Wydawn. MON 1957.
9. Sadowicz M.: Oflag II D Gross-Born. Warszawa: Książka i Wiedza 1977.
10. Szymański B.: Profesor Maksymilian Kreutzinger. „Przyroda Polska” 1975 nr 5/6 s. 29—30.
11. T. O.: Nowi profesorowie leśnictwa. „Las Polski” R. 39: 1965 nr 3 s. 17—18.
12. Wołkowicz C.: Prof. dr Maksymilian Kreutzinger 1904—1969. „Chrońmy Przyrodę Ojczystą” R. 36: 1970 z. 2 s. 24—25.
13. Z Instytutu Badawczego Leśnictwa. Zmiana na stanowisku dyrektora. „Sylvan” R. 106: 1962 nr 6 s. 77—79.

WYKAZ WAŻNIEJSZYCH OPRACOWAŃ M. KREUTZINGERA

14. (Autorzy: Stecki K., Kreutzinger M.) Studia morfologiczne nad formą lawinową świerka w Tatrach. „Acta Societatis Botanicorum Poloniae” v. 7: 1930 nr 2 s. 183—195.
15. Nowe kierunki w polskim gospodarstwie leśnym. „Głos Młodego Leśnika” R. 1: 1948 nr 4 s. 28—31.
16. Nowe zadania urządzenia lasu. „Niwa Leśna” R. 13: 1948 nr 12 s. 7—8.
17. Obecne kierunki w polskim gospodarstwie leśnym. „Rolnictwo i Leśnictwo” 1948 nr 8 s. 64—65.
18. Przebudowa lasów w Polsce. „Głos Lasu” R. 4: 1948 nr 8 s. 4.

19. Zagadnienie podkładów kolejowych. „Las Polski” R. 22: 1948 nr 5 s. 152—156.
20. Zdolność produkcji podkładów kolejowych w lasach państwowych. „Przegląd Komunikacyjny” R. 4: 1948 nr 6 s. 263—267.
21. Definition of increment on large areas. W: Actes du III-e Congres Forestier Mondial. No 1. Rapports generaux. Helsinki 1949 s. 69—79, Rés.
22. Istota lasu. „Kalendarz Leśny Informacyjny” R. 16: 1949 s. 47—49.
23. Zagadnienie surowca dla przemysłu papierniczo-celulozowego. „Las Polski” R. 23: 1949 nr 4 s. 13—18.
24. Określenie przyrostu na dużych obszarach. „Sylwan” R. 94: 1950 z. 2 s. 1—16.
25. Instytut Badawczy Leśnictwa w planie 6-letnim. (Ref.). „Sylwan” R. 94: 1950 z. 4 s. 101—115.
26. Biologia i typologia radziecka mobilizuje. „Las Polski” R. 24: 1950 nr 11/12 s. 1—2.
27. Gospodarstwo siedliskowo-bezrzębowe. „Kalendarz Leśny Informacyjny” 1950 s. 127—130.
28. Ideologiczne podstawy i organizacja nauki leśnictwa. (Ref.). „Sylwan” R. 95: 1951 z. 1 s. 16—31.
Referat problemowy Podsekcji Leśnictwa Kongresu Nauki Polskiej.
29. Po Kongresie Nauki Polskiej. „Las Polski” R. 25: 1951 nr 8 s. 1—2.
30. Wystawa Ochrony Przyrody w Czechosłowacji. „Chrońmy Przyrodę Ojczystą” R. 8: 1952 nr 1 s. 48—49.
31. Podsumowanie obrad konferencji. W: Materiały konferencji agrobiologicznej leśników. Rogów 9—13 września 1952 r. Warszawa: PWRiL 1953 s. 216—224.
32. (Autorzy: Grochowski W., Kreutzinger M.) Nauka leśnictwa w okresie 10-lecia Polski Ludowej. „Sylwan”. R. 98: 1954 nr 6 s. 441—458.
33. (Autorzy: Kreutzinger M., Szczuka J.) Zalesienia i zadrzewienia kraju na tle perspektywicznego rozwoju leśnictwa. „Biuletyn Komitetu Ekologicznego Polskiej Akademii Nauk”. T. 2: 1954 nr 3 s. 28—45, mapy.
34. (Autorzy: Grochowski W., Kreutzinger M.) Nauka leśnictwa. W: Dziesięć lat rozwoju nauki w Polsce Ludowej. (Warszawa) 1956 s. 433—451.
35. Die Aufforstung in Volkspolen „Forst und Jagd” (Berlin) Jg 7: 1957 nr 1 s. 33—34.
36. Osiągnięcia naszego leśnictwa budzą uznanie za granicą. (Z wypowiedzi radiowej prezesa Zarządu Głównego Ligi Ochrony Przyrody...) „Przyroda Polska” R. 1: 1957 nr 2 s. 2.
37. (Autorzy: Nunberg M., Kreutzinger M.) W sprawie artykułu prof. dr Władysława Szafera (pt. O niektórych nie spełnionych zadaniach Polskiej Akademii Nauk). „Kultura i Społeczeństwo” T. 1: 1957 nr 2 s. 234—236.
38. Instytut Badawczy Leśnictwa w latach 1944—1959. „Las Polski” R. 33: 1959 nr 15/16 s. 8—12.
39. (Autorzy: Kreutzinger M., Matusz S.) Pozyskiwanie surowca drzewnego w postaci całych drzew. „Las Polski” R. 34: 1960 nr 19 s. 10—15.
Polem: Fabijanowski J., „Chrońmy Przyrodę Ojczystą”. R. 17: 1961 z. 3 s. 56—57.
40. (Autorzy: Budniak F., Kreutzinger M., Trampler T.) Ekonomiczno-przyrodnicze podstawy określania ładu czasowego. W: Problemy urządzania lasu. Materiały konferencji naukowo-technicznej w Warszawie 5—7 IV 1960 r. Warszawa: PWRiL 1961 s. 108—121.

41. V Światowy Kongres Leśny w Seattle (USA). „Las Polski” R. 35: 1961 nr 6 s. 5—8.
42. Urządzenie do pozyskiwania surowca drzewnego w postaci całych drzew, ich załadunku, zrywki i wywozu. (Twórcy wynalazku: M. Kreutzinger, S. Matusz). „Opisy Projektów Wynalazczych” 1961 z. 7, s. 16—17.
43. Planning and control of the managed forest including new inventory control procedure. Proceedings. W: 5-th World Forestry Congress. Seattle 1960 wyd. 1962 v. 1 s. 414—419, Zsf. (Tekst także franc. i hiszp.).
44. Sposób wytwarzania karpiny o wysokiej zawartości żywicy. Twórcy wynalazku: W. Fełenczak, M. Kreutzinger, J. Kulesza, S. Matusz. „Wynalazczość i Racjonalizacja” R. 4: 1962 nr 9 s. 26. Patent polski nr 45372.
45. Perspektywiczny plan rozwoju leśnictwa na przykładzie NRD. „Las Polski” R. 38: 1964 nr 24 s. 2 okł., 1—5.
46. Instytut Badawczy Leśnictwa. 35 lat rozwoju i działalności 1930—1965. Warszawa: PWRiL 1965, 77 s.
47. Najważniejsze prace i osiągnięcia Instytutu. „Las Polski” R. 39: 1965 nr 15/16 s. 8—12.
48. (Autorzy: Kreutzinger M., Ostrowski S.) Wpływ rodzaju zrębów i zwarcia drzewostanów na stosunki wodne gleb górskich. Oprac. z niem. i franc. „Postępy Techniki w Leśnictwie za Granicą” 1965 cz. 10 s. 155—160.
49. Międzynarodowa Unia Leśnych Organizacji Badawczych. Zarys historii i działalności. „Sylwan” R. 110: 1966 nr 2 s. 79—90.
50. (Autorzy: Kreutzinger M., Ostrowski S.) Wyniki niektórych badań przeprowadzonych w Danii i w Rumunii nad hydrologicznym znaczeniem lasu. Oprac. z ang. i franc. „Postępy Techniki w Leśnictwie za Granicą” 1966 cz. 11 s. 107—114.
51. (Autorzy: Kreutzinger M., Matusz S.) Metoda obalania drzew wraz z korzeniami i jej znaczenie dla kompleksowej mechanizacji prac przy odnowieniu i pielęgnowaniu lasu. „Prace Instytutu Badawczego Leśnictwa” 1967 nr 343, 74 s.
52. (Autorzy: Kreutzinger M., Ostrowski S.) Metody i wybrane wyniki oceny skutków melioracji leśnych na terenach południowej Finlandii. Oprac. na podst. mat. fińskich. „Postępy Techniki w Leśnictwie za Granicą” 1967 cz. 12 s. 77—100.
53. (Autorzy: Kreutzinger M., Mierzwiński K.) Zmiany w ukorzenieniu drzew na zmeliorowanych glebach torfowych. Oprac. na podst. mat. fińskich. „Postępy Techniki w Leśnictwie za Granicą” 1967 cz. 12 s. 100—108.
54. Prognozy rozwojowe nauk leśnych do roku 1985. W: Materiały Wydziału V PAN dotyczące prognoz rozwoju nauk rolniczych i leśnych w Polsce do r. 1985. Opracowania Komitetu Nauk Leśnych i Komitetu Technologii Drewna. Warszawa 1968 s. 1—46. PAN. Studia i materiały do perspektywicznego planu rozwoju nauki polskiej. Zeszyt 35.
55. Urządzenie lasu. Cz. I. (Rękopis w Bibliotece IBL).
56. Wpływ integracji gospodarczej na rozmieszczenie i klasyfikację lasów Polski. (Maszynopis), 164 s.
57. W Oflagu II B Gross-Born. Ruch oporu w obozie. (Relację spisał T. Gasztold). Maszynopis, 16 s.